

БОРОТЬБА ЗА ВОЛЮ

Ч. 4. РІК 1. КВІТЕНЬ, 1940

ВІННІПЕГ, МАН., КАНАДА

THE STRUGGLE FOR FREEDOM

No. 4. Vol.
1. April, 1940.

Winnipeg, Man.
Canada

Published by:
D. VITOWSKY ASS'N

Printed in Canada

БОРОТЬБА ЗА ВОЛЮ

Видає Т-во С. С. ім. Д. Вітовського у Вінніпегу.

Адреса: 667 Flora Ave., Winnipeg, Man.

Ч. 4. Рік I. Квітень, 1940.

Вінніпег, Канада

М. Голубець

ХРИСТОС МОВИТЬ:

ВИ ВСІ, ЩО ПРАВДИ СПРАГНЕНІ Й ГОЛОДНІ,
ДИВІТЬСЯ: Я ТРИ ДНІ ЛЕЖАВ У ГРОБІ,
ТРИ ДНІ ДРУЗІ ЛАМАЛИСЯ В ЖАЛОБІ,
А ЛИКУВАЛИ ВОРОГИ ГОСПОДНІ,

ОДИН ОДНОМУ ПОДАВШИ ГАСЛО:
ВЖЕ СОНЦЕ ПРАВДИ РАЗ НА ВСЕ ПОГАСЛО...

ПО ПЯТНИЦІ СТРАЖДАННЯ І НАРУГИ,
ЯК ВТИХЛО НЕБО В ХУРТОВИННІМ ГНІВІ,
ПРИЙШЛА СУБОТА СМУТКІВ І СУМНІВІВ...
ТА БОГ, ОТЕЦЬ МІЯ, ДАВ МЕНІ ПОТУТИ:

В НЕДІЛЮ — ГРОБУ РОЗІРВАВ ПЕЧАТІ
І Я ВОСКРЕС У СЛАВІ Й МАЄСТАТІ.

ПОВІРТЕ ВИ, ЩО ТЕРПИТЕ СЬОГОДНІ,
ЩО ВАМ ЖИТТЯ ДАЄ ЛИШ БІЛЬ І ВТРАТИ:
ТОЙ ГІДНИЙ ЩАСТЯ СПРАВЖНЬОГО ЗАЗНАТИ,

ХТО ГОРЕ СВІТУ ВЛАСНИМ СЕРЦЕМ ЗМІРИВ;
ЛИШ ТОЙ ВОСКРЕСНЕ, ХТО СТРАЖДАВ І ВІРИВ.

Всі до роботи!

КЛИЧ ГЕНЕРАЛА СІКЕВИЧА

Який часопис неперечитати, в якій організації не перебувати, яких людей не послухати — скрізь одно: Мусить бути один конгрес, мусять бути репрезентовані всі партії, всі організації без різниці релігійних і політичних поглядів.

А справа з конгресом стоїть на місці, все якісь непорозуміння, а час біжить, ой як швидко біжить.

Тому хочу до тебе, Укра-

їнський Народе, своє слово сказати.

Ви слухали всіх, послухайте і мене, вашого приятеля, мені 70 років життя, з перших днів революції стою в рядах борців, ні від кого і ні від чого не залежу, на чолі жадної партії не стою. Стою в рядах лише тих, для яких гасло є: Вільна, Соборна Україна, дорожча життя, а мрії мої: Зеднати вас до загальної праці, до загальної помочі Рідному Красві, без жадних планів на високе становище, на право кимсь кермувати.

Отже слухайте мене, що я вам скажу: Ми все плачемо — Україна в неволі, Українці вороги руйнують, малі держави є самостійні, а ми раби. А хто в цьому винний? Ану подумайте! Винні ми самі, немає між нами згоди, зате є велика заздрість, всі хочемо кермувати, а як кермувати не знаємо, не уміємо, замість того, щоб допомагати один другому, допомагаємо руйнникам,

провокаторам і справа все гірше й гірше з нашою незалежністю.

Гляньмо в минуле й побачимо, що ця незгода йде з нами з давних часів; ще князі наші ворогували між собою, а князеві Василькові очі викололи. Згадаймо чому Мазепа не розбив Петра, а тому, що не вся Україна пішла за святе діло, як Кочубей та Іскра та Іван Скоропадський замість іти з Мазепою й допомагати йому в святому ділі, пішли на службу ворогів України.

А в часі останньої вільної боротьби, хто винен, що ми не маємо вільної України: Поляки, москалі, німці, антанта?! Ні, винуваті ми самі. Замість формувати військо — ми лише сварилися між собою, в чіх руках мусить бути влада, а ворог користася сім тисяч червоних завоюють Україну. А що ми зробили на еміграції по сьогоднішній день? Так перегризлися, що аж соромно стає; — скрізь чуєш: Я та я, а всі інші нічо.

От і сьогодні знова настали часи можливостей і зро-

дилася думка створити конгрес, щоб пригадувати державам світу про Український 45-мільйоновий народ в неволі. І що ж? І тут люде не можуть погодитися, бо персональні переконання головок не дозволяють їм стати в ряди зо своїми переднальними ворогами і зараз ще пригадують їм всі їхні прогрішення. Українці! Зрозумійте, що в об'єднанні наша сила, в роз'єднанні наша загибель. Час біжить, ми знова можемо програти свою волю, своє право. Скажіть своїм провідникам, що справа України мусить бути для нас дорожча нашої амбіції.

Негайте часу, заставте своїх проводарів, яким ви дали право репрезентувати себе, взятись до роботи на користь народу, а як не можуть або не хочуть, хай дадуть дорогу більш рішучим.

Лайка й сварка тепер не начасі, всі до праці, всі до роботи!

Хай живе вільний Український Народ на вільних землях Соборної України.

Генерал Сікевич

УКРАЇНЬСЬКА ПРОГРАМА ДНЯ.

Один з лідерів жидівства, на річних зборах "Жидівсько-го Допомогового Фонду" — 2. квітня, у Вінніпегу, заявив, що дальший провід цілим жидівським рухом у світі має взяти на себе жидівське суспільство американського континенту. Другий з лідерів додав, що не тільки цей континент має постачати грошові засоби на обслуговування жидівської справи по цілому світі, але й має керувати жидівським вихованням, культурою і наукою.

Подібне гасло, але ще з більшим натиском, мусіло прийняти українське суспільство американського континенту зараз же після насильного прилучення Західних наших земель до Східного Союзу. Від жовтня минулого року перестали існувати вільні українські культури і інституції: Рідна Школа, Просвіта, Наукове Товариство, видавництва, журнали, газети... Українська культура засуджена на замирання. Разом з тим замер вільний голос протесту і оборони. Тому ДАЛЬШИЙ ПРО-

ВІД ЦІЛИМ УКРАЇНСЬКИМ РУХОМ МАЄ ВЗЯТИ НА СЕБЕ УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО АМЕРИКИ І КАНАДИ.

Але такого гасла ще й досі не висунули наші організації, що вважають себе провідними, а загальне суспільство також залишається досить байдужим. Лише навколо "політичної репрезентації" сім місяців іде взаємна скубанина, бо кожний вважає себе всезнайком в політиці і кожний має язика без костей, а загальна думка про "політичну роботу" визнає потрібним лише язик для такої роботи.

Тимчасом, коли вгасне культура, завмре школа, припиниться виховання і наукова думка, а залишиться одне те початкове і примітивне, що до цього часу було і є в Америці і Канаді, то "політичні репрезентації" будуть лише тимчасовим мильним пухиром, що надметься на хвилину і лопне над денаціоналізованим і одичалим американо-канадським поколінням українських колоністів.

Жиди, подібно до україн-

ців, мають школи і "культуру" під Совітами, та ще й більші привилеї, як українці. Але вони ні на хвилину не припиняють своєї незалежної праці над збереженням і розвитком жидівської культури, бо вони розуміють, що без цього саме жидівство зникне з лиця землі.

Першим засобом кожної успішної акції, чи то культурної чи політичної, є гроші — **ФОНДИ**. Жиди тому мають свої "Допомогові Фонди". Підтримання тих фондів є першим обов'язком кожного жидівського громадянина.

Українці давши мусіли приступити до створення "**НАЦІОНАЛЬНОГО ФОНДУ**", без якого навіть репрезентація нічого не варта. Утворення такого фонду не може йти партійним чи наказовим шляхом — це справа широко громадська і широко демократична. Ціле суспільство, без різниці партій і церков, має бути змобілізованим: кожна організація, кожне товариство мають бути в цій справі і також мають притягнути до неї і тих, хто стоїть поза товариствами. На чолі фонду мають бути люди довіри, котрих знає ціле українське громадянство і котрим вірять без огляду на те, до якої партії чи церкви ті люди

належать. Ясно, що вибір таких **МУЖІВ ДОВІРЯ** має перейти через конгрес чи конференцію, бо інакше призначення їх не буде авторитетним і імпонуючим.

Разом з творенням фонду мусить йти творення **КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ**, яких досі не було: Центральної Просвіти, Центральної Рідної Школи, Видавництва книг і журналів і т. ін. Для цього потрібно змобілізувати всі наявні **КУЛЬТУРНІ СИЛИ** українського суспільства в Америці і Канаді: професорів, учителів, письменників, журналістів, працівників мистецтва, докторів, економістів і т. ін. Шлях до цього — створення впершу чергу **ТОВАРИСТВА** (чи товариств) **УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**.

Це товариство має зв'язатися з українськими культурними силами в Європі і інших не-американських краях, для успільнення праці.

Для поступу української справи потрібно налагодити **КУЛЬТУРНУ** (і політичну) **ПРОПАГАНДУ** по цілому світі. Для цього потрібно перше всього праці фахівців української культури, науки і мистецтва, включаючи і військових знавців. Потім потрібно ті праці публікувати в англійських і інших мовах. Отже, це

можливо лише тоді, коли буде Товариство Української Культури з об'єднаними коло нього фаховими силами, і коли буде "Національний Фонд".

Покищо, нема ні першого, ні другого. А треба, щоб вони були. В цей момент, коли пишуться ці рядки, українське суспільство в Канаді заблудилося між чотирма соснами, шукаючи шляху до "об'єднання". А шлях широкий і старий, особливо тут, в Канаді. Це стара БРИТИЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ. Щоби щось налагодить і щоби воно було загально-прийнятим, "легальним", треба запитувати громаду в той самий спосіб, як запитують уряди, призначаючи вибо-

ри до парламенту. Українські товариства в більших центрах мають, кожне на своїх загальних зборах, обговорити ці питання, а потім зійтися на спільні конференції представників різних товариств і справу ще раз обговорити гуртом та винести певні ухвали. Після того легко скликати загальну конференцію чи конгрес. У ВСЯКИМ РАЗІ ЦЕ ЗАЙМЕ МЕНШЕ ЧАСУ, ЯК ЗАЙНЯЛИ ПЕРЕГОВОРИ І СВАРКИ "ЛІДЕРІВ", яких нема кому розсудити і помирити, бо конференції не скликані, а окремі організації, яких є, хоч би у Вінніпегу, пара десятків, ніяк зійтися в цій справі не наважаться.

С. Шелухин

ЗНАЙДЕНІ МАПИ УКРАЇНИ

Левассер де Боплян в 1650 році писав, що на Україні досить вчених, але бібліотек немає, бо сусіди підчас набігів палять і нищать їх. Цього не було на заході Європи і ми тут знаходимо джерела для істо-

рії України та її культури. В Лондоні, Парижі, Берліні, Відні, Римі й інших містах по архівах, музеях, бібліотеках зберігаються наприклад географічні карти України з XV. століття. На жаль, робітників над

чим серед українців мало. З найбільш видатних можемо назвати І. Борщака (Париж). Др. Т. Галіп на моє прохання прислав мені великий список географічних мап в Римі. Степанківський подав невеликий опис мап України в Британському музею. Росіяне політкують проти прав і назви України і вже через це уникають публікацій того, що могло б прислужитися українській нації й науці українознавства. Один з приемних виїмків маємо в особі Л. Левенсона.

В відділі географічних карт Пруської Державної. Бібліотеки в Берліні він знайшов карту України, зроблену Ернестом Готлібом фон Берге коло 1681 р. Левенсон звернув на неї велику увагу і присвятив їй розвідку.

В європейській літературі писалося про Берге досить, в російській тільки згадувалося його ім'я, а в українській ми не читали нічого, хоч Берге в XVII столітті зробив добру карту України з інформаціями до неї і видав у Лондоні „Подорож по Україні“. Левенсон перший надрукував цю карту Берге в 1932 р. з латинським текстом пояснень на ній і додав біографічні й бібліографічні відомості („Сттѣи и ма-

теріали“..., Берлін, 1932 року, сторін 41-53.

Берге був людиною освіченою, стостережливою і знавцем чужих мов, у цім числі латинської, англійської, московської. В 1670 р. він поїхав в Бернбургу на службу в Московію і впродовж вісім років жив там, і на Україні, і в Татарії. В 1678 р. він вирвався з Москви за допомогою англійського посла Гебдона, поїхав до Англії і тут накреслив карту України для якогось англійського Атлясу. Цєї карти й досі не відшукано. В 1680 році Берге переїхав до Берліна на службу Курфюрста Бранденг. Фридриха Вільгельма і служив у нього на високих посадах та вмер коло 1720 року. Карту України, надруковану Левенсоном, Берге зробив не пізніше 1681 р., склав на ній по латині на чотирьох її полях інформаційний напис, частину про Московію, а частину про Україну, і присвятив цю працю Курфюрстові. Левенсон уставив на ній проколи голкою, які показали, що карту цю знято з оригіналу, мабуть з тієї карти, яку Берге виготовив для англійського атлясу. Карта має обсяг 56 x 50 і добре збереглася. На ній по площі її читаємо написи: *Moscovia, Ukraina.*

1. Італійська мапа України, зроблена географом Сансоном 1641 р. і перевидана в Римі 1678 р. зберігається в Французькій Національній Бібліотеці, Парижі, взята з Королівської бібліотеки. На карті посе-

редині її написано по обох боках річки Дніпра

Vcraina o paese de Cosacchi—

— цеб-

то: Українська земля козаків.

Вгорі з права напис по латинськи „Московія.”

В географічних, історичних і державно-правному коментаріях латинською мовою на полях читаємо для 1681 р. таку термінологію:

Moscovia, imperium Moscoviticum, soriae moscoviticae, moscoviticus monarcha, moscovitae, mosci.

Про межі в тексті читаємо, що Московська імперія шириться *ad fines Ukrainae* — до границь України.

Ukraina, в тексті сказано, що вона рікою Дніпром ділиться на *Citerior Ukraina* та *Interior Ukraina*, а населення її — *Cossacci*. По межах (*fines*) означено як протекторат Московського царя: *Ukraina protecta, protegens, protectrix Tzares majestas.*

За цю публікацію і біографічні відомості про Берге мусимо сердечно дякувати Л. Левенсонові. Було б бажаним, щоб на неї звернули увагу наші історики, географи, правники. В інформативній частині карти читаємо завваження західно - європейської освіченої людини XVII століття, про характер державно-правних договорних відносин між Українською Республікою і москов-

ським царем, як персональний протекторат царя. Тут-же маємо, що Московія до XVIII століття називалася не Росією, а Московією і московською державою, і цар звався не руским і не російським а московським, як і його військо звалося московським. Це термінологія місцева і міжнародня. Так і що до назви Україна. А відноситься це до часів Богдана Хмельницького, Виговського, Самойловича, Дорошенка і пише про це Берге як сучасник, який черпав відомості і на місцях в Московії та на Україні.

В своїх друкованих працях я подав документальні дані про назву Україна в Татарському літописі під 1240 р., на мапі французького короля Карла IX за 1572 р., в Університетських кор. Ст. Баторія з 1580 р., в переписках короля Жигмонта III з Стан. Жолкевським з 1596 р., у Бопляна 1650 року, у англійців, в Маніфесті Петра I, в Маніфесті Катерини II з 3. Августа (серпня) 1775 р. про зруйнування Січі, в заяві царя Николая I про Катерину II, і багато інших. До них мапа Берге 1681 р., особливо інформаційний надпис, є сутнім додатком.

2. Карта України, Гомана,
1716 р. цих мап багато збере-
глося.

Українці, живучи в європейських державах, повинні звернути увагу на пам'ятки про Україну і Русь більше ніж було досі. Публікація Левенсона з латинською інформацією могла бути раніш зробленою кимсь з українців, особливо, коли є в Берліні Укр. Науковий Інститут. Латинського надпису на карті ми й досі не маємо в українських виданнях. Треба про це подбати. Українці, які проживають в Німеччині, повинні попрацювати над розшуками українці, як і ті, що в Італії. В 1929 р. я надрукував працю „Звідкіля походить Русь” і надрукував у перше латинський надпис на камені про Русь в Зальцбурзі в 477 році, що його там зробили в катакомбі і в провінції Норік. Я вказав джерела і місця для дальших розшуків, які могли б зробити українці, що проживають в Австрії.

Про те в Австрії ще нічого в цій справі не зроблено. } Так само я вказав, що й у Величка в документі 1648 р. є таж сама звітка, що і в Зальцбурзькому катакомбному надписі за 477 рік. Іннокентій Гізель подає цю звітку в своєму — „Сінопсису”, надрукованому в 1676 році, і вказав, що ті відомості „обертаються в летописех полских”, з яких він і взяв їх. Але ніхто і в Польщі з українців не зробив у цій справі нічого і сенько. Вказані джерела — Величка і Гізель називають Русь Зальцбузького катакомбного надпису 477 року „продками нашими”. Треба порстися і в архіві кладбищенської церкви св. Петра в Зальцбурзі, і польських архівах, а не ждати, поки появиться другий чесний Левенсон або німець, який, по виразу Шевченка, — „Історію нашу нам розкаже”.

А. Господин

З ПОВСТАНЧОЇ ВОРОТЬБИ

Весною в квітні 1920 р. 2-ий Полк 3-ої Бригади ЧУГА стояв у Херсонщині, в кольоні Косель. Весна була гарна. Стрілецькі виснажені, збіднілі постаті втікаючи з брудних лічиниць переходили в кольоні в кольонію в доповнення частин, які були розташовані в цих околицях.

Ввечері 5. квітня, старшини та стрільці снувалися по широких вулицях кольоні Косель: одні на конях, інші піхотою. Гурток старшин, що стояв недалеко дому, де містилася команда полку, завзято розмовляв до пізньої ночі. Кожний відсвіжувався тим прекрасним даром весни, якої так нетерпляче дожидався. Особливо ми, Галичане, що були так омотані в сіті хвороби,

брудоті та всякими переходами від одного ворога до другого, підсилювалися тілесно й душевно, бо надходив час, що скоро треба стати на розправу з ворогами до рішення судби нашого народу.

Тієї самої ночі команда полку вирішила виступити повстанням проти большевиків. Наказ за наказом приходив, що полк має піти в складі большевицької армії на фронт проти поляків. Але команда все зволікала, що не готові до відходу. Треба було розуму й душевної боротьби, щоб не дати себе на цілковите знищення й наших частин, що вже були на фронті з большевиками. Вирішено повзання й ранком вже повівав синьо-жовтий прапор на будинку команди на місце

червоного. Перший удар на большевиків був на місто Тираспіль. Там захоплено кілька сот большевиків, різного військового матеріалу й нових крісів вироблених в Тульську вже 1920 р. і з тим ми подалися до колонії Берддорф, де стояла команда 3. Бригади УГА. Загальна думка була, що команда Бригади долучиться до повстання, бо генерал Омелян-Павленко вже був заняв досить широкі терени своїми військами. Але воно не так сталося. По довгій дискусії команди повстанчого полку, (полк. Шепарович, сот. Р. Ярій і др.) з командою Бригади, не дійшло до жадного порозуміння, бо команда Бригади не могла рішитися на цей крок, тому, що не мала конкретних даних про вибух ширшого повстання, а ще й ген. Кравс був хворий. Перед відіздом повстанці розстріляли двох чекістів - комісарів Дідуника й Кая (оба Галичане), що большевики прислали їх як наглядачів за рухами команди Бригади а також проводили комуністичну пропаганду між стрільцтвом. Розстріл виконав пор. Гавриляк.

Сонце клонилося до заходу, прашалося зо всіма тими, що ще живі, бо вранці може

вже багатьох не биде в живих. Прашалися й ми з товаришами, що оставалися. Сотня за сотнею посувалася а зелени степи України. Покотилася луною пісня-заповіт:

„Як умру, то поховайте мене на могилі“...

Ця пісня виривалася з глибини душі кожного вояка й неслася з легеньким весняним вітром по широких степах України і всмоктувалася в душу кожного українця, що кликала „порвати кайдани і вражою злою кровю“ окропити волю нації. Цього не може відчутти той, що не переживав таких моментів.

Та недовго прийшлося на ворога чекати. Тільки що зблизилися недалеко стації Затиша, як уже на нас вічікував большевицький паровик (броневик), що почав угощати нас гарматними кулями. Командант вислав послів, що мали переговорювати з большевицьким командантом паровика, щоб перепустив нас без бою через залізницю, а в той самий час вислано кількох людей, щоб розірвати залізну дорогу. Послів вислано, щоб відвернути увагу большевиків від нашого наміру. Залізниця була розір-

вана, а послі прийшли з великими погрозами від большевиків. Большевики заявили послам, що всіх Галичан - зрадників вистріляють як собак. Посипалися гарматні й скорострільні стрільна, але в кількох хвилинах вже не було покім стріляти — ми були на другім боці залізниці, а паровик чхав що сили, втікаючи, коли побачив, що залізничий шлях розбитий.

Але большевицька піхота захопила наш обоз, що був висланий наперед іншою дорогою. Довго не прийшлося тішитись большевикам „галичанами“, бо вмиг кіннота наскочила на них й з втратами для большевиків відібрана від них наш обоз. Наші частини подалися далше в напрямі околиць, де провадили бої повстанчі війська ген. О. Павленка.

Так майже кожного дня ми мали зудар з московською навалою поверх два місяці. Коли ж нераз заняли ми в полон большевиків, що бували старі, криві і т. п. й питали їх, чого прийшли в Україну, то була одна відповідь: „нема що їсти в Московщині, а в Україні є хліб“. Хоч фальшива була це відповідь, але для про-

стого москвина не треба було кращої ідеї, як наповнення шлунка. Та інша справа мала-ся з провідними верствами. Їм видано з Москви „інструкції“, як завоювати Україну; ці інструкції попадалися нам не раз у руки при зловленню якогось комісарчука. І в 8. точці так говорилося:

„через те, що правління Росії примушене вивозити хліб з України, то вашим обов'язком, товариші, є — вияснити, селянам, що хліб візьмуть у кулаків, і не для Росії, а для найбільшніх українських селян, для робітників і червоної армії, яка вигнала Денікіна з України“.

Не завадить навести тут виринок з інструкції, щоб показати, як Ленін розумів нашу слабкість:

...„Цей страшний дух, який кижить і бушує, як сам грізний Дніпро на своїх порогах, велить українцям творити чуда хоробрости. Це той самий дух вільности, який давав українцям надлюдську силу протягом соток літ воювати проти своїх гнобителів: поляків, руських, татарів і турків, імати над ними блискучі побі-

ди. Тільки безмежна довірчивість і уступчивість, а також брак розуміння необхідності постійної міцної спойки (обєднання) всіх членів держави не тільки на час війни — кожний раз нівечили всі завоювання українців. Тому то вони скоро втерали (тратили) свою „самостійність” і живуть то під Литвою, то під Польщею, то під Австрією і Росією, будучи найбільш цінною частиною цих держав”.

Тож ця наша „безмежна довірчивість і уступчивість” чужим, але не для своїх, виявилася навіть у цій загрозливій хвилині нашого повстання, коли ми все були побідниками над кожною частиною большевицьких військ протягом цілого часу повстанчої боротьби, як були самі. Коли-ж злучилися з військами ген. О. Павленка й Тютюника, щоб разом прорвати фронтову навалу большевицьких військ, та проломатися на сторону армії Петлюри, то козаки поставилися до нас галичан з недовірям, що аж треба було мішати — один козак, а один галичанин, й то в ту хвилину, коли ми були окружені большевицькою Тарашанською дивізією, що перла по кілька роз-

стрільних днів і кіннотою на нас.

Бій почався з самого ранку з міста Вапнярки, де Тютюникові частини були в одну хвилю викинені з міста так, що навіть Тютюник не встиг вирвати своєї жінки з хлопцем, що була на возі в бічній вулиці. Тютюник нароби́в крику й всі кинулися в місто й жінку врятували, що навіть ще большевики не встигли зайняти її. Боротьба почалася страшна, бо був один вихід: життя або смерть. Наша кіннота до пізньої ночі рубала большевицьку піхоту. Гармати й скоростріли розкидали ворожих трупів по українським чорноземі. Під вечір зірвалася страшна буря, що загорошувала нашим очі. Наш фронт заломився, а ряди рідшали. Почався повільний відступ. Большевики напірали з усіх сторін. Ми входили в село Вільхівку. На нас посипалися сальви ворожих куль, що загородили нам дорогу. Наша кіннота кинулася на противника з цілою силою. Одних побито, а других зловлено. Від полонених ми довідалися, що вони два дні чекали на нас укотані. На другий день ми вже були за большевицьким фронтом в ряді армії У. Н. Р. і приділені

до 5-ої Херсонської Дивізії. мінь нас лучила ідея соборної
Помимо деяких непорозу- України.

ЛЮДИНА З ПЛЯНОМ

Прикро слухати, коли в нас часто люде сваряться за погляди, взаємно себе обвинувачують за невдачу, чи нарікають на гірку долю-сучасність та безпорадно похнюпившись тупцюють в несвідому путь-майбутність, коли відносини не складаються так як бажалося.

Одні з нас з жалю за минулим та з гіркістю про сучасність опускають руки, другі ще потішують себе:

„якось то буде”.

Та мало в нас людей творчих змагунів, якіб у приватному й громадському життю свідомі мети прямували до неї не оглядаючись, виконуючи крок за кроком намічений і передуманий перед тим плян, який власне в усякому ділі залежить

головно від постійної, сильної віри в нього й докладного виконування пляну стримління.

Мало в нас „людей з пляном”, з творчими прикметами, що в тому поняттю вміщаються; натомість багато в нашій історії й сучасности прикладів розбитих починів. Тому дуже цікаво приглянутися чужим, а ще більше своїм, хоч дуже рідким постаттям, що їм годиться назва „людини з пляном”. Дуже підходить вона великій постаті в історії наших важких культурних змагань **ВАСИЛЕВИ СИМИРЕНКОВИ**, — славному українському меценатови економістови й культурно - громадському діячеві другої половини XIX. і початку XX. століття, людині неголовної, та діловій, завзятій, свідомій всенародної мети й свого становища, обовязку як о-

диниці в громадському стремлінню.

Василь Федорович Симиренко народився 1835 р. на Київщині, недалеко Шевченкової Кирилівки. Батьки й дядьки його Яхненки це бувші кріпаки, викуплені дорослими вже своїми батьками, стали займатися торгівлею, шукурами, (оба знали на шевстві й гарбарстві), а відтак почали арендувати в панів млини, крупчатки, торгувати мукою й худобою. Працюючи солідарно в родинній спілці виявили багато купецького хисту визначалися солідністю й чесністю. Притому нераз давали докази, що не за зиском гонять, лише люблять труд - змагання, що дають людині приємне задоволення з господарських осягів, та й такі конечні засоби до життя й вищих, дальших ідейних цілей. Приміром нераз в голодні роки кормили вони впродовж кількох місяців тисячі дооколичних селян, а коли в 40-их роках увиялися до нового тоді на Україні промислу цукроварства, дали в своїх цукроварнях добрий заробіток тисячам своїх земляків. За недовгий час розбудували вони так свої підприємства, що відчинили свої склади з цукром, мукою і ін. в Одесі, Николаєві,

Севастополі, Ростові, Києві, Москві, Харкові, Нижньому Новгороді, Кременчузі, Елисаветграді, Варшаві. Коли села Млієва на Київщині забудували цілий городок цукроварськими заводами й машино - будівельною фабрикою, з якої в 50-их роках пустили на Дніпро перший пароплав і назвали його „Українець”. Бо оці промисловці з кріпаків були свідомими українцями, по своєму всюди говорили й вели адміністрацію підприємства. Навіть цукор їх по всій тодішній Росії звали „хахлацьким”.

До найбільшого розвитку дійшло підприємство, коли ним управляв старший брат Василя, Платон. Він теж його розбудував на зразок західно-європейських підприємств, придивившись передтим до них в Франції, Бельгії, Англії і Німеччині. Платон був приятелем Шевченка, своїм коштом видав 1860 р. „КОБЗАРЯ”, го-стив поета в своїм підприємстві, яке згодом став перетворювати поступенно так, аби в ньому всі урядовці й робітники чулися співвласниками, маючи в нім свою церкву, школу (б класову з наукою механіки), шпиталь, внігідні домки з садками, щадничу й споживчу кооперативу і ін. Він

на Україні реалізував ті самі мрії, що їх тоді на заході теж спробували реалізувати, в Англії — Овен, у Франції Фуріх і ін. Та на початку 60-их років підприємство Яхненків-Симиденків захиталося. Один по другім в кількох роках почали вимирати його головні сподвижники старики брати — Яхненки, батько Платона й Василя: Федір Симиренко. Захворів теж важко й помер самий Платон. Конкуренція панів — сусідів, що придивлялись, почали й собі розбудовувати цукроварні та ще інші більші й менші причини підірвали велике діло.

Василь тоді кінчив політехнічні студії в Парижі. Покликаний нагло на керманіча підірваного підприємства, без потрібного досвіду став боритися з труднощами, що звідусіль валилися на нього. Та замало було його молодечого запалу. Його пряма й чесна віддача не могла дати собі ради в змаганні з ганебною конкуренцією, яка, щоб завалити шляхотне, а її ненависне діло, не перебирала в засобах. До того інші молоді спадкоємці, свояки Василя не мали того благородного почуття, ні свідомості ідей, які гріли основоположників, а серед них го-

ловно Платона Симиренка. Вони стали жадати виділу своїх частей. Ідейним спадкоємцем залишився лише Василь Симиренко. Бачучи, що не врятує цілості й духа підприємства, що годі витрачувати даремно енергію не маючи від нікого з близьких ні помічі, ні спочуття, він зрікся свого права до спадку й за позичені а в часті заощаджені гроші, які заробив будучи кілька літ керманічем підприємства, купив собі в Сидорівці на Канівщині стару, залустілу цукроварню й взявся налаштовувати її після власного наміченого пляну. Велику моральну поміч мав він від молодой дружини, що походила з французького роду, але всеціло перенялася ідеями й змаганнями чоловіка.

Взброєний в докладне наукове знання цукроварського діла, добрий знавець механіки й хемії, двигнув скоро нове зразкове, модерне підприємство, яке не піддавалося лютих закусам конкуренції та довгі роки приносило власникови й українському громадянству по обох сторонах кордону великі користи.

Але інженір Симиренко не покладав рук до пізньої ста-

рости. Бо його плян був дуже широкий, а реалізував він його поступово й дуже акуратно, не перескакуючи, не випускаючи з уваги найменшої дрібниці. Люде, що були свідками його праці переказують, що не було ні одного кутка в його підприємстві, куди б він не заглянув, ні одної шрубки, якої б він не перевірів. По-за тою тяжкою працею пильно слідив він за громадськими справами, не дбаючи про якісь там вишукані особисті приємності, бо їх йому давав трудозмагання. Тому в вільних хвилях по вдалій праці любив він, кажуть — дуже гімнастичні вправи, гарно співав українських пісень, а коли бував у сусідів у гостях, радо бавився з дітьми, показував їм зручні штуки, говорив казок і т. ін.

Неінакше, як на складну машину дивився інж. В. Симиренко на рідну українську суспільність. Він сильно вірив у повне відродження свого народу та що воно здійсниться тим скорше, чим більше планонобудуть до нього всі й кожний українець зокрема стреміти. А одною з найважливіших передумов всенародного пляну є, щоб кожний робив те, що найкраще уміє. Сам він про себе часто скромно говорив,

що не знається він на письменстві, на сфері слова, в якій працювала головню тодішня інтелігенція, не тямиться він на громадських справах, цебто на вищій політиці, зате він тямить заробляти гроші, тож буде їх заробляти для УКРАЇНИ, бо колиб їх Україні не було треба, він так не побивавбися за ними.

Як тільки він пустив в рух свою сидорівську фабрику, не позбувшись навіть ще всіх довгів, що їх втягнув на її владження, заїхав до Києва, до професора Володимира Антоновича й заявив йому, що на його руки постійно буде складати 10 процентів своїх прибутків на народні ціли. Обіцянки додержав до самої смерти, окрім того видавав багато більше на всякі національні культурні почини — головню на оборону душі народу, не питаючи навіть як ті громадяне, що через них він передавав великі гроші — їх обертають, бо він їм довіряв. Підпомагав довгі роки „Київську Старину“, „Раду“, „Літературно-Науковий Вістник“, „Громадську Думку“, видавництво „Вік“, „Україніше Рундшав“, видав своїм коштом декілька випусків „Кобзаря“, помагав українській середнєшкільній

молоді, уладжував для неї скриті перед оком царської поліції українські бібліотеки, помагав українським вченим і письменникам, а все тихо та скромно, щоб ліва рука не знала, що дає й кому, права, бо гроші були для нього не самоціллю, лиш конечним засобом до досягнення вищої мети; давав він українському суспільству та продиноким установам і громадянам не ради слави, чи приємности богача з розчисленням на вдяку, лише з почуття громадського обов'язку, бо так диктував йому його плян відродження рідного Народу.

Вмираючи 1915 р. залишив громадянству на руках дружини й передових українських громадян біля 7 мільйонів рублів. Вихіснувалися ті чесним і героїським трудом зароблені гроші лише вчаси на українські культурні цілі (закуплено за них у Києві велику друкарню), решта обезцінилося в часі великої завірюхи. Галицьке громадянство хіснує гарним будинком Наукового Товариства ім. Шевченка, на якого купно в 1913 року жертвував інж. Симиренко на руки проф. М. Грушевського 100,000 карбованців.

ВЕЛИКОДНІ ПОКУТНИКИ

Філіпіни — це велика група островів у західній частині Тихого океану, яка завдячує свою назву войовничому королеві еспанців, Филипові II. Є цих островів біля двох тисяч, менших та більших, а найбільший із них, Люзон, завбільшки як Східна Галичина.

Філіпіни — це найкраща

та найродючіша сторона світу. В пралісах живе там первісне населення, народ астів, а решту землі займають зайшли малляйці, люде здібні, меткі та безжурні, середного росту, з темно - оливковим обличчям та чорним волоссям.

Їх звичаї дуже цікаві, незрозумілі, а до таких належить між іншим стародавній звичай страсної покути, заведений еспаиськими місіонарями ще в XVI. століттю, при чому фанатики завдають собі жорстоких мук, доводячи цим себе просто до крайности в Спрасий четвер та у Велику птницю. Воин вірять, що при цему переживають частину мук Христових та зискують відпущення гріхів за цілий рік.

Покутники з одної місцевости збираються разом і йдуть походом серед лав цікавої публіки. На головах в них вінки з галузок оливного дерева, обличчя закриті хустиною, а руки й ноги попереязувані шнурами, щоби хід справляв їм якнайбільший біль. Деякі несуть ще величезний бамбусовий хрест на плечах. Від часу до часу похід спиняється, покутники кидаються на землю, бичують себе до крови, а

потім устають і йдуть далі.

Найтяжча покута припадає у Велику птницю. Тоді вже й публіка з лав бе покутників бамбусовими палицями по голих плечах до крови. Малі хлопці чекають вже з приладженими костурами і дуже радо „помагають каятися” покутникам, супроводячи їх так аж до дверей храму. Там кожний закривавлений вже покутник кидається на землю й дістає ще останні три палиці через плечі. Опісля йде до малої, брудної саджавки, обмиває з себе весь кривавий бруд і виходить із води як зовсім нормальний чоловік.

Скінчилося каятя, а ввечері є ще богослуження в церкві, після чого народ із запаленими свічками та музикою обходить процесією кругом оселі.

В самій Іспанії, звідки прийшов на Філіпіни цей середньовічний звичай бичувати себе, він вже давно перевівся. Зосталися лише процесії покутників. Уряджують їх в страсний тиждень члени різних бравств, убрані в довгі плащі з братськими відзнаками. На головах в них високі, гострокінчасті капули з чорного

сукна, а в руках півтораметрова запалена свічка. Перед процесією несуть великий хрест. І так, як і на далеких Філіппінах, є це покута за гріхи цього роду.

“ТВОЯ ЗОЛОТА КОРОНА ФАЛЬШИВА!”

**ІСТОРІЯ ОДНОГО ВІДКРИТТЯ, ЯКЕ НЕ ПЕРЕСТАРИЛО-
СЯ В ХОДІ ТИСЯЧЕЛІТЬ.**

Хоч нині на світі вже не багато королів, що носять корони, все ж ненайшовся битаким смільчак, щоб відважився в очі сказати королеві: твоя корона — фальшива!

А все ж, був такий смільчак, що в III. віці до Христа відважився сказати сицилійському королеві, що його щиро-золота корона.. фальшива.

Тим смільчаком був Архімед.

Був це найбільший ум старовинного світа, геніальний математик і фізик. Проживав він у III. віку до Хр. у столиці Сицилії — Сиракузах, що в той час числила около чвертьмільйона мешканців. Сам зроду багатій — прислужився своїй країні — а то й цілому людству! — різними винаходами. Він же-ж винахідник підойми (бльоків), які нині так дуже допомагають усім робітникам у їхній висилуючій. праці. Він винайшов без-

межну шруб, котрою витав цїлий корабель враз з його вантажем на пісковий беріг моря, і т. і.

Не диво, що тішився у цілому краю великою пошаною.

Буваючи, на дворі, натрапив раз на хвилину, коли сицилійський король відбирав із рук золотника замовлену для себе золоту корону. Потрібне на корону золото — дав задалегідь золотникові.

Відбираючи — важив на вазі корону й провірював, чи золотник не вкрав дещо золота.

Вага згоджувалася; корона важила точно стільки, кілько король дав золотникові золота.

А все ж Архімед, знаючи гаразд своїх земляків, ще й до того купців, висловив сумнів, чи виповнена корона справді зі щирого золота.

— Але ж, друже! — обурився король. — Ти мене ображуєш! Я-ж дав щире золото на те, щоб з нього зробили мені корону!

вам Вашої Королівської Величності! Може й бути, що Ваша Величність дали щире золото. Та сумніваюся, чи ця корона має те все золото в собі. Ось тут дещо не те є, не подобається мені, і тут — оправдувався Архімед.

Король невтерпів.

— Коли до трьох днів не докажеш мені, що це фальшва корона — вігну голову.

— Ов! Напитав я собі біди! — подумав Архімед — як провїрити, не перекраючи корони, чи вона зі щирого золота?

Зажурений — доплівся над беріг моря.

— Давай, скупаюся; може щось видумаю.

Морські хвилі охолодили його й загнали в сторону моря. І хоч висока хвиля попхала його назад — то він мало що не перевернувся на здоровенній каменюці, що лежала на дні. Щоб відсунути цю перешкоду — він пірнув, ухопив каменюку, думаючи кинути її на таку глибину, куди людська нога ніколи не заходить.

— Не перечу, ні трохи, сло-

Але що до берега було

ближче — то й задумав понести каменюку на беріг.

ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ВІДКРИТТЯ

Несучи камінь запримітив, що як довго ніс на глибшій воді каменюку під водою — то посуватися до берега було незгірше; але-ж, коли на мілкій воді камінь почав виринати з води — Архімед почув у руках, що стало важко, на решті камінь виховзнувся з рук і не було сили вдержати його над водою. Немов несамоविтата сила сідала на камінь і ніруш не дозволяла винести його на беріг.

Архімед повторив досвід: занурився у воду — стало легше, витягнув камінь з води — ставало тяжко.

В одну мить зрозумів Архімед вагу свого відкриття і його зв'язок з королівською короною.

— Геврека! Я найшов!

Не надумуючися, хопив під паху одяг і як стій, голый побіг до майстерні.

— Нічого й не робив собі з того, що знайомі здивовано дивилися на нього й сумно ки-

вали головою...

У майстерні Архімед зважив найперше корону на сухо; відтак завісив її під терезкою і дозволив зануритися у воду. Виявилось, що корона була таки фальшива.

Це відкриття вратувало йому — й світові — голову.

Король не хотів йому й вірити; але коли Архімед почав взивати на свідків богів, що говорить правду, хоч не заглядав у середину золотої поволоки — король приказав розрізати корону.

Як же-ж усі здивувалися, коли побачили, що Архімед говорив правду! В золотій короні були грудочки олова!

ВІДКРИТА ТАЯНА

Як же-ж це вдалось Архімедові перевірити, що корона є фальшована? Адже ж він корони не розрізував, тільки важив раз на сухо, раз у воді?

Для вияснення пригадаймо, що питома вага кожного об'єкта (наприклад, кубічного) золота є 19 грамів, а така сама вага для

олова лише 10.5 грама. Коли б корона була зі щирого золота, то вона мусіла би мати тільки разів по 19 грамів, кілько грамів води витиснула собою ціла корона. Але, коли вага витисненої води була мен-

ша, то видно — частину об'єму виповнено легшою річиною.

Це важке в фізиці право, одержало й назву „Архімедового права”.

А. Господин

МІСТО В ТРІВОЗІ

Розбійники! Грабівники!...

Кричали вулицями переддосвітні звістуни невеличкого містечка, що розложилося у тихій закутині між гір, де мешканці вели своє спокійне життя, що відріжнялося від інших міст, в котрих людське життя кипіло мов вулканічна лавя від різних пригод.

Всі спали спокійним сном. Аромат квітів гірської природи впоював їх своїм життятворним даром до щасливого сну, мов мати дитя своєю грудю. Тривожна вістка розбу-

дила всіх мешканців і витолюнила — старих і малих — юрбою на вулиці, що в переляком розпитували одні других про нічну подію, а старі бабуні — шептухи кульгаючи з палицями — мимрили молитви з якимсь невимовним переляком, пророкували свої ворожби.

— Вже злі духи навістили нас. Вбили двох крамарів, пограбували крамниці, а дочка крамаря пропала без сліду. Приходить кінець світа, — проповідували бабуні з таким переконанням, що ще більше наганяло страху збентеженій товпі.

— Не дивно це, — думав старий Дамян, переходячи спокійно вулицями та приглядався на безпорадних людей, що бігали мов в гарячці. — Тепер такі часи, що можна все сподіватися, а люди не приховані до цього. Я вже не раз бачив різні страшні випадки в других народів, але там мало хто звертає уваги на це. В нас ще такого не траплялося, то й страшно виглядає.

— Скажіть, діду, Дамяне, — підійшов питаючись молоденький студент, Степан Шварук, якому також ця подія здавалась звичайним злочинним вчинком. Його молоденька шляхотна душа немогла зрозуміти, що поважні громадяни не розуміють злих і добрих сторін людського життя, та бігають як зачумлені, а не стараються розкрити злочинців, що вбили двох крамарів і пограбували крамниці, — яким чином зловити тих злочинців? Я знаю, що ви, діду, бувалий і розумний чоловік, хоч багато наших зухвальців не приймають ваших добрих порад в громаді, а тепер найкраще бачимо вислід їхнього розуму в так недужето важній справі.

— Це є велике питання, Степанку. Але, треба памята-

ти, що людський розум і хитрість є такі собі суперечні, що перевищують себе в різних ділах, а головне — бувають люди дуже розумні в сприяючій часі, — відповів по надумі Дамян.

— Ану, подумай, діду, і зробимо, щоб привернути спокій в громаді, а тоді може вдасться нам віднайти сліди вбивців.

— Гарна думка в тебе, Степанку, — радо погодився дід, що з малих років був цікавий на різні пригоди. — Так скличмо всіх на площу, поговоримо до їхнього розуму, то може вдасться нам привернути спокій.

На заклик діда і Степана всі скоро збіглися на площу, як ніколи перед тим, бо кожен сподівався, що левно вже є якісь новини про подію. Громада з розкритими ротами нетерпляче вичікувала новини. Старий Дамян висунувся поволи на підвищення, відкашельнув і спокійним тоном промовив:

— Дорогі громадяни! Подія, що сталась — розгубила вас всіх. Цю подію вчинили злі люди, яких треба віднайти

й віддати під суд. Але до цього треба холодного розуму, а не нервової розсіяності, яку це я бачу у вас. Здоровим розумом можна доконати найвищих діл злих й добрих, а страхом, розсіяністю — нічого, лише сприяєте злочинцям, які користають з вашого замішання.

— Він дурниці говорить! — закричали голоси з товпи, які перебили Дамянову промову.

Ворожка Марьяна від радості аж казилася, що її вдалося збунтувати розгублену юрбу проти Дамяна, якого вона найгірше ненавиділа за його розумні поради, які розвіювали в мешканців її язикосплетну забобонну ворожбу. Користаючи з цієї вигідної нагоди, вона видерлася на підвищення та викрикувала скрипучим голосом, якби її хто припікав розжареним залізом.

— Ви довго вірили, добрі люде, в пусті слова Дамяна! Я вам не раз говорила, що має відбутися в нас нещастя. Злі люде називали мене божевільною за мою правдиву раду, а тепер ви самі переконалися. Та це ще не кінець! Злі духи ще довго будуть переслідувати наше містечко.

Люде обступили ворожку, а вона виводила дальше свої страшні пророкування, які тільки могла її голова придумати. Хоч не всі приймали за правдивість ворожбу Марьяни, то в таким страшнім замішанню мовчали, бо, хто його знає, чия правда? Може ця ворожка знає тайни вчиків злих духів, а ми не вірили її, — гомоніли між собою вперестрашеній товпі.

— Бачиш, Степанку, як ця Марьяна вміє використати без голову юрбу? Ця язиката баба сплетиха є їхнім авторітетом; вони її слухають з побожністю. З розкритими ротами помахують головами як відвідливої комішні. Це велика громада, багато голов, — а розуму?... Ти молодий чоловік, то приглядайся добре тій розхристаній масі, з якою прийдеться тобі жити ціле життя, — говорив сумно Дамян, йдучи вулицею зо Степанком.

— Я над цим застановлявся вже не раз, коли читав, що не один крикун використовував розтерзану юрбу народу для своєї цілі, як вовк в овечій шкірі дурних овечок одурив, а потім жирувавсь ними, — відказав Степан.

— Ми, Степанку, мусимо

взятися за тяжку працю, щоб розкрити цей подвійний злочин. А це ми мусимо доклати, щоб скінчити забобонність й вбити взародку злочинство.

— Але як це зробити, діду?

— Це не легка справа, але кожне діло вимагає багато труда й посвяти. Іди, переодягнися в якесь незаметне убрання і підемо туди, — він показав рукою над ріку. — Знаєш де та стара опущена хатина над рікою?

— Ага!... добре, що ви, діду пригадали! Тому пару днів я переїздив ріку човном і бачив незнайомого чоловіка, що там крутився, — побачив мене — зараз шез, — захоплено оповідав Степан.

— От бачиш! Я тобі говорю, що від людського ока й розуму нічого не вкрийється.

— — — — —

— Громада ще вислухувала чародійної ворожки Маряни. Всі гуділи, як бджоли в улику, проти діда Дамяна, що хотів їх одурити.

— Дамян зо Степанком вже були далеко в горах, прямува-

ли до опущеної хати Процюка, що колись там жив самотно й люде звали його відлюдником, бо відколи розвівся зо своєю жінкою, яку дуже любив, — побудував собі хатину далеко в горах над рікою й відтоді ніколи не сходився з людьми.

Одного дня Процюк ловив рибу, плаваючи човном по ріці; зірвалася буря, човен перекинула, і старий відлюдник пішов на вічне лоно ріки...

До цієї хатини ніхто не заходив, бо всі говорили, що там приходить втоплений. Хатина стояла опущена, хиба птахи та звірята мали вигоду, коли приходили неприємні бурі або слоти.

— Стій! Хто йде? — нагло вискочила з корчів темна постать.

— Чого ж ти кричиш? — відповів холодно Дамян так, як би це був його знайомий.

— Це ти, Марку? — запитала постать.

— Та хто ж, — відповів Дамян і дав знак Степанові, щоб був готовий.

Темна постать була вже

певна, що це його товариш і повернулася попереду Дамяна та йшла мовчки до ріки.

Цим вже було зрозуміло, що мають перед собою одного із злочинців. Дамян не проволіючи часу, примкнув револьвера, щоб не вистрілив, бо це могло б зрадити їх, швидко підскочив до постаті та вдарив її з цілої сили по голові револьвером. Тінь нагло повалилася, а Дамян кинувся метко вязати її руки, але почувся наглий стогін Дамяна. В цій хвилі блиснула рука Степанка, як електрична струя і впала на голову лежачого злочинця. В Дамяновій нозі стерчало вістря ножа, але він з цілою напруженістю вязав бандита. Оба мужчини волікли до містечка свою жертву.

Люде бігали довкола поліційного будинку, де сидів під доглядом сторожі закутий один із злочинців. Всі бігали, охкали, розпитували про бандита, але тайни не дізналися. Ворожка Маряна кричала ще лютіше:

— То людоньки, якісь невинний чоловік, яким поліція

хоче відвернути вашу увагу і заспокоїти вас. Не вірте в це! Це сталося не з людської руки, а злих духів - опирів, яких поліція не в силі зловити, хиба заворожити.

В юрбі вже закрадалася зневіра до ворожки — одні за нею, другі проти, і з цього почалася сварка.

— — — — —

Того вечера місяць посварився з хмарами, що насунулися великими плахами над лісові гори, і через те не міг світити до пізної ночі. Розлючений місяць розігнав хмари позакутинах і викотився колом на чисте небо, як побідний герой, встромив своє старе поропане обличчя в дзеркало і сміявся зі всіх закоханих, що десь там в закутинах свідчилися ним у своїх любовних обіцянках, та прирікали собі вірність на ціле життя, забуваючи за всяке людське лихо.

— — — — —

Понад ріку сунулося кілька темних постатей, що уважно обходили скаляну криївку,

скритих злочинців. Постаті обступили нору. Вліснули револьвери й поліційні рушниці до зубів сміючогося місяця, що з цікавістю приглядався їхнім рухам. Степанко кинувся просто в горло криївки, але старий Дамян схопив його за плече й здержав.

— Марко! — крикнув Дамян притишенням голосом, щоб підступом викликати злочинця, якого імя знав від попереднього. Та на його клич ніхто не відзивався.

Запанувала мертва лісова тиша — всі притаєно мовчали. Нараз почувся тихенький рух в норі. Всі були насторожені. Степанко притаєно лежав на кам'яній плиті, що звисала над горлом криївки. З темного горла криївки показалося обличчя людини до місячного світла.

— Бах! — роздався глухий звук.

Нагло біле обличчя занурилося в землю, а на його голові стерчав блискучий Степанків револьвер. Гримнули стріли з нори і Степанкова рука автоматично відскочила від голови бандита. Потекла з руки струмочками гаряча кров, але лежачий не ворохнувся. Це стріляв останній злочинець в криївки. Стріли чергувалися, бо й поліційні рушниці заго-

ворили, але це тривало коротко, бо бандит вже був ранений і без стрільнів. Дамян скочив як молодий хлопець з револьвером в незнану пащу криївки. Счинилася метушня. Вкрадена дівчина забитого крамаря добивала камінем тяжко раненого бандита за свою дівочу честь, і за смерть свого батька. Степанко з Дамянком стояли мов зачаровані, приглядаючись цій сцені, як Ліза, горда його шкільна товаришка, кидалася як левиця в темній скалі, де в куточку бликала лише маленька лампочка, що озолочувала її розкуйовчені коси й страшні великі очі, що горіли пекольним вогнем пімсти.

Степанко підскочив до Лізи. Вона побачивши його, кинулася зо страшним ридачим криком до него.

— Вирятуйте мене!... вирятуйте!

— Ти вже врятована й злочинці зловлені, — відказав Степанко.

Три бандити сиділи в поліційнім будинку, а народ товпився довкола. Старий Дамян зі Степанком виходили з поліційного будинку усміхаючись, як герої.

Ворожка Марьяна щезла з місточка без вісті...

ФЕМІНІСТКИ В СТАРИХ ЧАСАХ.

Феміністичний рух, цебто замахання жінок до добуття рівних прав з мущинами, знаний від дуже давних часів. Що вже говорити про грекинь, про поетичну славу та про їх вплив на громадське життя—пише історія. Дуже сильний феміністичний рух зазначився в Римі після пунських війн. Наслідком тогочасного зірвання з суворими республіканськими обичаями було те, що жінки ввійшли в літературне й наукове життя. Одною з перших жінок, що вели рід літературно-політичного салону, з якого проміннями розходилися впливи грецької культури на цілий Рим, була мати Гракхів - Корнелія. Широко відома її роля як зразкової виховниці синів і господині хати, яку ставили як зразок римської жінки. Її листи виявляють такі цінності ума й таке бездоганне опанування стилем, що ще й тепер викликають подив.

За часів Ціцерона, отже кількадесять років пізніше, виступає кілька талановитих поетес і філософок як також і перша адвокатка, хоч без то- ги. А саме, коли тріумвірат

наложив непомірні податкові тягарі на союз жінок і ніхто з мущин не зважився проти тріумвірату виступити, виступила Гортенсія дочка Клавдія, відомого противника Ціцерона й виголосила запальну оборону. Квінтіліян пише, що ще в його часах (друга половина першого століття по Христі) ту мову залюбки читали.

Пліній старший і Тацит подають відомости про спомини, які написала відома Агрипіна, мати Нерона. Мусіло бути багато вчених жінок і письменниць в ті часи, коли славний сатирик Ювеналь, в сатирі проти жінок, насміхається над савантками (вченими жінками), що тільки засядуть до стола, зараз починають хвалити Віргілія й зрівнювати його з Горациєм, а роблять це так вимовно, що ніхто інший вже й слова втрунути не може.

В часах перемоги християнства, дочка ректора Назарія, панегіристка цесаря Константина, написала кілька наукових творів.

В половині IV-го століття

вславилася акторка історичної епопеї про війни, Константина. Вкінці того століття Ігуменя Етерія написала опис

прощі до Святої Землі.

А скільки-ж було таких, що пам'ять про них загинула в сумерку століть!

ЖІНКА КУПУЄ

Вправді пані Слава має вже ворні пантофельки з ремінчиком, чорні човенця без ремінчика, такі ж самі „бронзові“, білі і гранатові, але на жаль ніяка пара з цієї всієї обуви не гармонізувала з її новим капелюхом, що його купила собі до медово - жовтого комплекту. Єдиний вихід з цього невідгідного положення — це купити нової пари човенців, тим разом зелених. Було це можливе щойно „по першім“, — та пані Слава вже тиждень наперед почала відвідувати всі по черзі вистави склепів, а коли запримітила щось гідне уваги, пильно записувала в нотатку назву фірми. Врешті наблизився той день, в котрім вже можна було йти на купно.

— Підеш зо мною купувати пантофельки — задиспонував чоловікові. — Я виберу, а ти виторгнеш.

Хоч це не була для нього рожева перспектива, — він не вважав за відповідне у таких випадках рекурсувати. Йти — то йти.

Розсілася вигідно у фотелі, окружена знаменито витресованою обслугою.

— Що маємо пані добродійці цим разом показати?

— Щось елегантне, добре й дешеве; пантофельки в зеленій красці, число 35.

В мить появилася кілька надцять коробок зі зеленими пантофельками ч. 35. Почали примірювати...

— Ці заберіть відразу, не той відтін... ці теж, не люблю такого фасону... ці гарні, але зависокі зап'ятки... ...пождіть, стрібую ці. І ті теж ні.

Задовгі „шпіці"... Направду, така велика фірма й так важко дібрати пару дурних пантофельків. Чекайте... може оці. Де ж там, тиснуть на підбиттю.

Пані Слава вийшла. Ожиглена й дещо розгорячкова. Була в курсі купна. За нею чимчикував чоловік, ніби сонливо - втомлена тінь своєї жінки, тільки на лиці непомітно дрижала йому шкіра.

Тепер відвідували по черзі самі найбільші склепи. «Або тут куплять, або ніде. На жаль подібно, як це було за першим разом, історія повторювалась усюди. Не було ніде того, чого шукала пані Слава. Йі вірний подруг, що досі терпеливо мовчав, зібрався на відвагу й промовив:

— Зоре моя, завдяки тобі мав я сьогодні щастя відвідати 17 склепів з обувом; оглянути 153 пари зелених пантофельків ч. 35. Я переконаний, що ми бачили вже вироби всіх краєвих фабрик і всі фасони зелених пантофельків. Я певний, що коли б ми ходили ще й тиждень, вже нічого нового не побачимо. Благаю тебе.....

— Мовчи, — перебила пані

Слава, — ось глянь, ця крамниця щойно вчора відчинена, бачиш, який багатий вибір? Тут налево щось буде...

Увійшли знову. Повторилася історія, як передтим. Продавець захвалював, а пані Слава ганила:

— Ці короткі, ті задовгі, там ті без фасону, ці злітають з ноги, ті тиснуть, а ще інші вивертаються. В тих закоротких ремінчик, в цих запяток тисне, а в тамтих шкіра затверда. Тут заширокі „носки", там низький корок, а в тих загруба підощва. І так далі, і т. далі.

Чоловік гримасливої пані Слави гонив вже останками терпеливості. Йому тряслася вже не тільки шкіра на лиці, але дрижали руки й ноги. Вік ждав, коли наступить катастрофа. Схвильованим голосом вишищів:

— Купуй же, врешті...

Пані Слава мало що не розплакалась:

— Або такі куплю, які мені подобаються, або ніякі! Розумієш? Ти хотів би, щоби я, як кухарка ходила одягнена... Щось страшно... Навіть черевика не можу собі вибрати!..

Була б певно дальше говорила, але якраз заложили їй на ногу пантофельок, якому вже й вона не всилі була щонебудь закинути.

— Нарешті, — вишептав чоловік. — Скільки ця пара має коштувати? — запитав продавця.

— Не торгуй, бо я їх не во-
в'яму, — перебила пані Слава.

— Чому? Тісні? Малі? Великі? Короткі? Довгі??

— Ні, міра добра...

— А що ж? Затемні? Заясні? Може вивертаються, або за-
низький корок?

— Ні, все в порядку...

— Що ж, до біса, їм бракує? майже крикнув, зірвавшись з крісла.

— Знаєш, — процідила пані Слава, — я в них зле почуваюся...

— — — — —

Ані цього, ані наступних днів пані Слава пантофельків не купила: сама не любила купувати, а чоловік від останнього купна перебував в лічниці для нервово хворих.

СЕН

А. Любченко

В БЕРЕГАХ

На столі парувал самовар. Певза поволеньки розглажував смоляні вуса та хащовату бороду, що на тлі мідяного обличчя здавалися немов би штучно наліпленими, і по-

воленьки, урочисто наливав у мисочку пахучого питва. З мисочки здіймалася пара, обдавала йому все обличчя. Обличчя, як губка, стискалося, борода й вуса наїжено стовбурчилися, а очі, й без того маленькі, оберталися в ледве помітні пляточки.

Певза легенько клав на зуби цукор, намагаючись, якнайдовше смоктати його, і з якоюсь особливою обережністю підносив мисочку до уст.

Задоволено подмухував, смаковито підсьорбував.

Лише од часу до часу, коли цяточки натрапляли на поstatt Надії, вираз його обличчя мінявся, немов холоднуватий вітерець пробігав між кущиками брів та борода — він ставав на хвилину строгіший.

Надія здавалась надто покірною. Мовчала. Але Певза добре знав, що така покора й мовчаність — найкращі докази її незадоволення: роботи й так багато, а він на будах завдав їй несподіваної вовтузні із самоваром. Що правда, загадуючи самовара, він послався був на ломоту в кістках, — треба, мовляв, розпарити, та

хіба — ж Надія повірила?

„Ну й не вір, — думав Певза, переводячи погляд о-сторонь, — значить, я так хочу. А раз я хочу“...

Це була застаріла неприязнь до жінки — з того часу, як вона, подарувавши йому доньку, добго хворіла й стала безплідною. А він так хотів сина! Так хотів мати доброго, хазяйновитого заступника. Сподівання, що їх нашіптували шептухи, з кожним днем втрачали для нього свою силу, неприязнь до жінки з кожним днем зростала. Де-далі він частіше й уважніше почав задивлятися на інших, а присутність змарнілої та покірно-мовчазної Надії дратувала його, зникла навіть часами грізний гнів.

— Ану, налий ще, — обтираючись рушником, поважно сказав і одвернувся.

Очі впрост натрапили на вікно з блискучими од сонця шибками, і він мимоволі при-мружися. Одхилившись трохи у затінок, він кинув погляд у подвір'я, перебіг по гноярних калюжах до дверей хлівця, і уява відразу намалювала йому двох расистих кабанів, що обважніло рохкають

там за стінами; потім перескочив оком на клуню і з приємністю згадав, що незабаром перешне дах новими сніпками і що кулів йому, либонь, вистарчить ще й на шіпку; врешті зупинився на рові оборн, де жовтомасна телиця обнюхувала загородь і ліньки похитувалась...

„Славна ряба"... — гордовито подумав Певза.

... Сонце, чудесне весняне сонце сповняло подвір'я — день здавався особливо радісним, ніби празниковим. Сонце пробивалось крізь віконні скельця, і Певза чув, як воно легесенько починає йому лоскотати звислу зі столу руку. Певза поволі переймався лагіднішим настроєм. Все, що наверталося йому на очі, переконувало, що він ділова, хазяйновита, гідна уваги й пошани людина, і в ньому ще сильніше зростала упевненість та любов до себе.

— Пий, бо прохолоне, — застерезливо кинула Надія.

Він сіпнувся і нараз похмурнів, — Надія знову нагадала про істотну, про болючу турботу. Але він пересилив себе, заспокоївся на думці, що справу цю конче в той чи ин-

ший спосіб налагодить: кому бо врешті не охота пристати на його добро?

І смаковито сьорбаючи з мисочки, смаковито обсмоктуючи вуса, він перехопився думкою: ген — ген, далеко... Перед ним уже стелилися, розбігалися весняні гони, ще обарвлені по межах та ярках сизим снігом, на яких він походжав учора, обмірковуючи, коли саме буде пора виїздити з плугом. Тут — же обіч вивертом тяглося розколесене уздоріжжя — його він торік обминув, але цього року той шмат, що вихоплюється на спаді, конче треба заорати. Все-ж якась мірка перепаде чи то на обмолот, чи на помольне. От іще з млином треба справу довершити. Дарма, що куркулем величають (Певза посміхнувся) — уже більшість колективу за нього... треба схилити ще кількох найупертіших... а коли... буде млинок...

— Ану, налий — но ще.

Думки бігли вільно, сміливо. Прості, житьові, упевнені думки...

Нараз до хати увійшов Олекса, най мит. Приніс із собою мішаний запах хлівів та бадьорого весняного ранку.

Зграйна низочка думок обірвалась..

— Під вівцями вичистив? — не повертаючись до нього, спитав Певза.

— Та вже - ж... — дзенькнув ключами Олекса і, потопавшись біля порога, беручись за клямку, ніби сам до себе кинув:

— А в Петровому березі, кажуть, у ночі лозу різало.

— Як? — одсахнувся Певза, — ага! в Петровому? Різало, кажеш?

— Різало.

— А в нашому?

— А в нашому не знаю, не ходив... Та наш, мабуть, іще під водою, далеко...

— Що? — зірвався з місця хазяїн, — не ходив? Не знаєш? Та як - ж - ж ти... Та я тобі... Під водою! Далеко! Ще й поняття розводить. Та я - ж тобі раз сказав: наглядай. А ти... Ти що?...

Певзова лагідність раптом зникла. Із суворим, зчервонілим до краю обличчям він ступив на середину хати:

— Що - ж ти? Га? — і похитавши докірливо головою, тихо, проте неоднозначно процідив: — Ось я зараз сам пі-

ду, подивлюся. І коли тільки щось, то не проси собі в господа - бога милости.

Чай пропав. Певза навіть не хотів допити мисочки. Так і кинув.

— От іроді! От довірся їм! Га?... А ти чого приматкобжилась? Давай кожушка!

Збирався поспіхом, нервово, мов на пожежу. Боявся навіть подумати, що й у нього щось чуже хазяйнувало. Правда, хоч берег його був нижчий, логвинний, багатий більше на отаву, але позаторік Певза наново обкопав його, проклав фоси аж на мочарні, й ліву сторону негусто обсадив верболозом, — права вже здавна кушилась. Ще тоді він не міг заспокоїтись, що в сусідів-у берегах чимало верболозу і сусідам перепадає зайва копійка чи то за кошики, що вони їх плетуть, чи просто за хмиз на їни. Чого-ж йому гав ловити? Чого - б і йому не виплести кілька кошиків та не продати у містечко?

Певза грюкнув дверима. Поспішаючи, поскознувся на другому - ж кроці — ще не протряхло навіть під призьбою. І тут - ж подумав:

„Не може бути... У мене (по розглядіти.) В усякому разі найближчу узбережну смугу звільнено: інакше бо Петрової левади не змогли-б чіпнути. Так було торік, так само й викрадали. Тільки тоді Певза менше непокоївся, покладався на те, що не густі порослі в його володіннях не можуть ще привабити до себе чиесь пожадливе око. І справді не чіпнули. Але оця сьогоднішня крадіжка. Вже почалася... А в тім — хто зна.

Широко ступаючи, він обминав калюжки й потрохи збавляв завзяття. Коли-ж наблизився до обори й глянув у береги, затоплені водою, раптово відчув, що надаремне здіймав бучу, відчув незрозуміле полегшення. Так, немовби хто шепнув йому, що нічого лихого не трапилось.

„А все-ж треба поглянути”.

Вийшов у город і, спускаючись із пригорка, заслонявся од сонця долонею (він взагалі слабував на зрок), вдивлявся у широчезну водяну рівнину, що різянофарбно, легітно вигравала на сонці. Річка обернулася в плесо. Річка цього року розлилася, як розливалася ще за дідівської пам'яті. З минулого тижня вона почала шалено бушувати — ночами село захлиналися в її шумі — а перед двома днями прорвала греблю і мчала, як люта звірюга. Учора вода вже стала спадати.

Певза кинув оком праворуч, на сусідські береги, що лежали вище. Там вода ніби одійшла аж до загаток (труд-

Певза губився, не знав, чи можна вірити. Хоч і одлинула вода, та хто-ж встиг так швидко? Хоч і зняв тривогу Петро, так то-ж Петро! Він же за гнилого патичка готовий голову провалити.

... „А як-же... прибіднюється. Обікрали, мовляв... Нешасний... неможливий... А цей неможливий закачає сьогодні штани, візьме вості та й піде по чужих заводах рибу бити... Та й наловить, як торік, і коропів, і в'юнів, що й варитиме, і солитиме, і на базар носитиме”.

Певза на хвилинку зупинився.

„А чому-б і мені... з востями?”

Але в ту-ж мить наспіла відповідь:

„Ні, з того лову та ще яка простуда. Хай дурніші”.

Перед ним ближче й ближче розгорталась лука, міцнішав солонявий запах намулу. Саме узбережжя, де вже одлинула повінь, жовтіло по купинах щетинкою торішньої осоки й жабуриння, а далі особливо лівий край був пойнятий блискучою гладінню, і затоплені кущі по фосах безпорадно виринали верхів'ями, наче зводили д'горі свої рученята. І тільки там, за дальнім укїсним везерунком чубків, гладінь немов починала ворухитися, а там де узьмін немов — сіра, аж синя завороть.

Певза відхнув полегшено: сюди справді ще трудно дістатися. Переступив на береговий обніжок і пройшов ним до пагорка, де краще можна було розгледіти правий край. Цей край був сухіший, звідси буйніше бралася поросль. За копанкою вже починалися і густі сусідські верболози. Сизі, жовті й подекуди сливе гарячі, вони тяглися ген-ген під городи й кучмились, мов кольорове прядево. Цього пря-

дива було так багато, що Певза мимоволі відхнув.

„Нічого... дасть бог.. дасть бог”.

Він спустився нижче, до самої левади. Ковзаючись, пішов обсадженим гребенем рову, що обмежовував його сіножать од чужої й кінцем своїм занурювався в річку. Гребінь за кожним кроком ставав пухкіший, вода виступила й жвахла під ногами. Далеко не пройти — він це знав. Не кванився. Хотів лише обережненько просунутись, доки можна, і краще переконатися.

Присів. І тоді дрізь сітку галузок побачив: на розі поперечного рівчака, що ним була oddілена гниловодь, там, де ріг цей шпильком виступав із води, де здіймалось кілька молодих стовбурів, там, ховаючись за прикорні, ворухиться червона пляма.

Певзі захопило віддих. Рій червоних і зелених комахок чудним сліпучим павутиннячком полпив перед ним. Певза протер очі, глянув пильніше. І відразу зрозумів: це жінка, котрась із сусідок (чи взагалі з кутка) причаїлась і складає

нарізану лозу у снопа, щоб потім зручніше винести. Це якась одчайдушна, бо перехопитися на той шпильочок, що, мабуть, ще вчора був під водою, нелегко. Та й весняна драгва небезпечна. Але саме цим вона й хоче одвести підозріння. Кому-ж, мовляв, на думку може спасти...

Певза скипів. Хотів був крикнути, та стримався, розмірковуючи, що криком менше зробиш — втече й навіть не знатимеш, хто-ж то. Знову глянув, але вітрець колихав сітку галуззя, просіваючи невиразну ряботінь. Проте, він помітив, як червона пляма злегча ворухнулася. Тоді розгадливо повів довкола очима і згинці, поспіхом перебрався на сусідській рів.

У нього вже наспіло рішення, не дуже складне, але певне: обійти півколом, де твердіший ґрунт, переступити озову на свій рів, конче дістатися на ту ковбину, де торік посадив він осокора (там немов острів) — і тоді... тоді він впізнає. Тоді й впіймати можна. Бо втікачеві іншої дороги нема, як тільки просто на нього-ж або (бродом!) просто на його городи... І він впіймає, конче впіймає! В пам'

яті чомусь образ похилої, виснаженої Надії. О, він впіймає. Не вирветься!

І підсилений якимсь новим, незрозумілим, сласним поривом, він цупко хапався за куші, присідав, угинався, розмахував руками, щоб додержати рівноваги, всіх зусиль прикладав, щоб не збільшувати шуму, щоб запопасти ворога несподівано. Кілька разів ноги сповзали, і він провалювався у багву. На крутому видолкові, де треба було перестрибнути, боляче вдарився коліном, набрав у чобіт кружаної гноївки.

Але ніщо не могло зупинити. Злість, завзягтя, якась глуха звіряча сланість штовхали його.

Коли знову добувся свого рову, сусідські береги, де далі звузившись, уже клинком лягли праворуч, а перед ним зовсім близьенько вихопилась річна закруть — перше коліно стрижня, що брався од греблі. Неподалець, сажнів за п'ятнадцять, кучугуром здіймалась і сама прорвана гребля. З її таранкуватої пашеки запінено й шумно мчала каламуть.

Певзі стало трошки тороп

ко. Він поспішав одвести очі в другий бік. Але шпильочка, де таїлася здобич, не міг розгледіти — його заслоняв рядок густої парості.

Серце Певзове зачастило.

Тепер лише перехопитися на ковбинку. Ось вона. І сокоринь на ній, стрункий та упевнений, мов той парубчак. Кілька кроків. Всього кілька кроків — вони найтрудніші. Що правда, тут не дуже глибоко, все-ж... а все-ж таки...

Досадно хитнув головою. Перестрибнути? Ні, для нього це неможливе. Перебрести? О, аї! це теж небезпечно. Однакче зупинитися, коли стільки вже переборено, коли здобич немов за дверима, коли лишається всього чотири-п'ять кроків! — зупинитися теж неможливо. І він пригадав, що закрадаючись сюди, бачив попід гребнями ровів чимало всякої валяви, прибитої потоком. Її ще не встигли прибрати сусідські руки, та його господарське око вже зачепилося на кількох бубнявих брусах і великій ощепині.

Він довго не зважувався. Він повернув назад і рішуче завдав на плечі слизького, заболоченого стовпчика. Так бу-

ло незручно, довелося тут-же скинути. Обхопив один кінець рукою і, сковзаючись, спотикаючись, поводік його, занепокоєний, що цим шумом передчасно викриє свою присутність.

Але все немов-би йшло на добре. Наблизившись до місця, де вже можна було перекинути кладку, він обережно поклав у ногах ощепину, на момент застиг, послухав...

Здавалося — нічого. Тільки з правого боку шумувала на греблі каламуть, і, мабуть, цим шумовинням глушила і Певзову, і чужу вовтузню.

Він обтер рукавом спітніле чоло. Бистрим поглядом зміряв галавку. Підвів і пустив стовпчика. Дерево, трошки не дїставши кінцем до другого бережка, хляснуло поводі, немов хто ударив у долоні.

Присів тривожно. Знову послухав. Знову здалося — нічого. Поволеньки пересунув кінець кладки на зручніше місце, дїстав таки другим кінцем ґрунту і, згинаючись, спираючись на підняту тут-же гіллячку, перебрався мостовинням до жаданої мети.

І тоді він побачив: на рі-

жку. в черво-ястих шматинах, із заголеними жовтозеленими ногами, неприродно переснувши станікинувши руку у воду,— лежала утоплена.

Певза зблід, перехристився.

Відразу стало йому темно-порожньо, немов камонем пішов у глуху безодню. А потім, вертаючи до дійсності, чомусь пригадав увесь сього-

днішній ранок — ранок промчав у свідомості швидко-швидко, уривочками...

Він безпорадно, розгублено знітився.

І тоді вперше за все своє життя відчув короткий, але особливий, незнаний досі біль і вперше зрозумів, що бувають моменти, коли можна самого ж себе зневажати — навіть ненавидіти.

Канадійсько - Українська Фільмова Стілка

LAVRA FILM STUDIO

D. Pyluk, Producer Prof. E. Turula, Composer and Conductor

CANADIAN OFFICE

419 BOYD AVE., WINNIPEG, MAN.

ПРИМІЄРА ФІЛЬМИ „УКРАЇНСЬКА ВЕФЛЕЄМСЬКА ЗОРЯ”.

ред висвітленням фільми відбулася коротка церемонія, в якій о. Г. Жидан і полк. К. С. Бут розтяли фільму на знак офіційного отворення і промовили кілька слів, а зокрема промовляв п. Д. Пилук, управитель Лавра Фіlm Студіо, та відспівав мішаний хор під орудою проф. Е. Турули. По цім появилися на екрані світлина за світлиною і громадянство побачило перед собою вислід праці тих, що через кілька місяців вкладали в цю фільму свій труд, де навіть були люди злої волі і підшпигували: — „нічого з того не вийде”. Та тепер переконалися, що їхні пророкування були мильні.

У Вінніпегу відбулася премієра нововиробленої фільми в салі Інституту Просвіти, що висвітлювалася через три дні, де була виповнена публікою по береги. Першого дня, пе-

Фільма розпочинається оркестровою овертюрою, що відразу зворушує душу глядача, з таким чуттям, з яким перші образці, старозавітні

праведні душі в „Аді“ вичікують приходу Месії. Перебігає світлина за світлиною, що чергуються з прекрасним співом. Біжить бистрий Черемош, карпатські смерекові гористі ліси, гуцульські забави з колядками, що очікують на толоці провідної зорі. І знов орchestra овертюра вводить глядача до палати царя Ірода, де танцючі дівчата своїм балетом розвеселяють Ірода. Приходять три українські царі — Володимир Великий, Ярослав Мудрий і гетьман Богдан Хмельницький, що йдуть поклонитися новонародженому Царю-царів, та несуть дари. Ірод дуже прихильно приймає царів українських і просить,

щоб знов відвідали його, як будуть вертатися, бо й він піде вклонитися новому Царю. Але зараз наказує своєму начальникови, щоб вирізав всіх малих дітей.

Автор дуже гарно зукраїнізував фільму, що її зміст нічим не минється описаним подіям в святім Письмі старого й нового Завіту.

Це дає нам вислід, й розуміння, що ШИРА ПРАЦЯ, ВПЕРТІСТЬ І ЗРОЗУМІННЯ ПРИНОСЯТЬ ДОБРІ НАСЛІДКИ. Віримо, що друга фільма, яку п. Д. Пилюк задумує знов виробляти — буде ще краща й з лекшими труднощами.

Щастя йому Боже!

ПІЙТЕ

MEXICOLA

— виробляє —

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА

ZERO BOTTLING WORKS 90 Lomb Ave. :: Phone 53 999
WINNIPEG, MAN.

АДВОКАТ-НОТАР

C. САВУЛА

Полагоджує всякі судові справи, земельні, тестаментальні, розводів і старокраєві. — Вироблення горожанських пацерів.

S. SAWULA

308 Confederation Life Bldg.
На Мейн Стр. проти Сити Галл
Office Phone 92 917.

Residence Phone 55 280

WINNIPEG, MAN.

**LAMONT, LAYTON and
SWYSTUN**

АДВОКАТИ, НОТАРІ І Т. Д.

Перепроводжуємо справи кар-
ні і цивільні, розводів, спад-
кові, інкорпораційні та старо-
крайові. Пишіть по українсь-
ки на адресу:

**606-608 McArthur Bldg.,
Winnipeg, Man.**

Резиденція п. В. Свистуна:
1701 Arlington Street
Telephone 56 097

СТЕФАН СИВАК

КРАВЕЦЬ

Робить суги до міри
Ціни: від 18. до 35 дол.

НОВІ ФУТРА І НАПРАВИ.

Телефон: 55 847

391 Tweed Ave., Elmwood,

McMURRAY, GRESCHUK, WALSH & MICAÏ

Адвокати, Повновласники,
і т. д.

Телефон Офісу
95 030

609-611 McArthur Bldg.
Winnipeg, Man.
